



ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань державного будівництва, регіональної політики
та місцевого самоврядування

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-22-08, факс: 255-33-07

№ 04-14/16-3022

"10" листопада 2017 р.

ЛЮБАРЦЮ В.О.

Шановний Віталію Олексійовичу!

У Комітеті Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування розглянуто надіслану Вами електронну петицію з пропозиціями про внесення змін до законодавства України, яке регулює питання щодо проведення конкурсу на зайняття вакантних посад державної служби категорій «Б» і «В».

Насамперед вважаємо за необхідне зауважити, що відповідно до частин десятої та одинадцятої статті 23¹ Закону України «Про звернення громадян» електронна петиція, адресована, зокрема, Верховній Раді України, яка у строк не більше трьох місяців з дня її оприлюднення набрала менш як 25000 підписів громадян на її підтримку, після завершення строку збору підписів розглядається як звернення громадян відповідно до цього Закону. Враховуючи, що на підтримку Вашої петиції у період з 16 червня по 16 вересня 2017 року було подано лише 2 підписи, її розгляд було здійснено у порядку, встановленому для звернень громадян.

Стосовно ж наведених у зверненні пропозицій про внесення змін до порядку проведення конкурсу на зайняття вакантних посад державної служби категорій «Б» і «В» вважаємо за доцільне зазначити про таке на кожне із порушених питань.

1. *Щодо пропозиції про зменшення строку, протягом якого проводиться конкурс, до 15 днів, та подачі (надсилання) документів в електронній формі.*

Частиною п'ятою статті 23 Закону України «Про державну службу» (далі – Закон) встановлений строк подання документів для участі у конкурсі, який не може становити менше 15 та більше 30 календарних днів з дня оприлюднення інформації про проведення конкурсу. При цьому результати конкурсу оприлюднюються не пізніше 45 календарних днів з дня оприлюднення інформації про проведення конкурсу.

Таким чином фактичний строк проведення такого етапу конкурсного відбору як оцінювання кандидатів на зайняття посад державної служби, документи яких відповідають встановленим вимогам, (а саме, проведення

тестування, розв'язання ситуаційних завдань, співбесіди), а також проведення підрахунку результатів конкурсу, складення рейтингового списку кандидатів та оприлюднення результатів конкурсу, становить саме 15 днів. В той час, як 30 днів необхідні для підготовки необхідних документів бажаними взяти участь у конкурсі після його оголошення, обліку та реєстрації надісланих документів службою управління персоналом відповідного органу, перевірки документів та повідомлення кандидатам про її результати.

Вважаємо цілком очевидним, що наведені строки підпадають під зміст категорії «розумні строки», визначеної у процесуальному законодавстві щодо розгляду такого роду питань.

Щодо подання документів шляхом надсилання їх в електронній формі звертаємо увагу, що згідно з пунктом 19 Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 № 246 (далі – Порядок проведення конкурсу), особа, яка виявила бажання взяти участь у конкурсі, подає до конкурсної комісії відповідні документи особисто, поштою або через Єдиний портал вакансій державної служби. Водночас зауважуємо, що під час створення електронних документів, які подаються через вказаний портал, має накладатися електронний цифровий підпис відповідно до вимог Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг».

Оскільки рівень забезпеченості відповідними засобами інформаційних, телекомунікаційних, інформаційно-телекомунікаційних систем для передавання електронних документів в електронній формі як громадян, так і держави в цілому, є недостатнім, передбачення надсилання до конкурсної комісії документів виключно в електронній формі є на сьогодні передчасним.

2. Щодо вимоги про «ліквідацію необ'єктивних ситуаційних завдань і співбесіди» та створення «належних умов» для проведення тестування.

Відповідно до Порядку проведення конкурсу розв'язання ситуаційного завдання проводиться для категорій «А» і «Б» з метою об'єктивного з'ясування спроможності кандидатів використовувати свої знання, досвід під час виконання посадових обов'язків, а також з метою комплексної перевірки кандидатів на відповідність професійній компетентності, оцінки комунікаційних якостей, володіння комп'ютером, знань іноземної мови та вміння приймати рішення (за наявності таких вимог до посади).

Ситуаційні завдання для категорії «Б» розробляє та затверджує державний орган, в якому проводиться конкурс, з урахуванням специфіки та вимог до професійної компетентності кандидата, визначених в умовах проведення конкурсу.

Ситуаційні завдання розв'язуються письмово. За результатами перевірки чи презентації конкурсна комісія визначає результати розв'язання ситуаційного завдання згідно з вимогами до професійної компетентності кандидата, на виявлення яких спрямоване дане завдання.

Визначення результатів розв'язання ситуаційних завдань здійснюється кожним членом конкурсної комісії індивідуально та вноситься до відомості про результати ситуаційних завдань, остаточною оцінкою яких є середнє арифметичне значення індивідуальних оцінок членів конкурсної комісії.

Після оприлюднення результату успішно складеного ситуаційного завдання проводиться співбесіда з метою оцінки відповідності досвіду, досягнень, компетенції, особистих якостей вимогам до професійної компетентності кандидата і до відповідних посадових обов'язків. Під час співбесіди оцінюються вимоги, які не були оцінені на попередніх етапах конкурсу. Перелік вимог до проведення співбесіди визначається конкурсною комісією згідно з умовами проведення конкурсу із залученням експертів, у разі потреби, для проведення співбесіди.

Визначення результатів співбесіди здійснюється кожним членом комісії індивідуально та фіксується у відомості про результати співбесіди. Визначення остаточних результатів конкурсу здійснюється у балах як середнє арифметичне значення індивідуальних оцінок.

Вважаємо, що як мета проведення даних етапів конкурсного відбору, так і порядок їх проведення є цілком виваженими і обґрунтованими з точки зору забезпечення відбору на державну службу добре освічених, компетентних та кваліфікованих фахівців.

З іншого боку, якщо Ви маєте зауваження чи претензії до суті конкретних ситуаційних завдань у конкретному органі, то з цих питань доцільно звертатися до органу, в якому розроблялися відповідні завдання, або до його конкурсної комісії, рішенням якої такі завдання затверджуються, чи до Національного агентства України з питань державної служби, яке відповідно до Закону здійснює контроль за додержанням визначених умов реалізації громадянами права на державну службу, проводить у державних органах перевірки стану дотримання вимог Закону, вживає заходів щодо створення рівних умов для прийняття та просування по службі державних службовців категорій «Б» і «В», направляє державним органам та їх посадовим особам вимоги про скасування рішень таких органів з питань державної служби, які суперечать законодавству в частині реалізації громадянами права на державну службу.

Те ж саме стосується вимоги щодо створення «належних умов» для проведення тестування, оскільки незрозуміло, про які саме умови йдеться у зверненні.

3. Щодо вимоги про надання можливості кандидату «відкрито на порталах перевірити свої відповіді і ознайомитись з результатами».

Загалом метою статті 28 Закону є визначення чіткого порядку оформлення та оприлюднення результатів конкурсу на зайняття вакантних посад державної служби, а також забезпечення учасникам конкурсу права на захист справедливості його результатів.

Також маємо зазначити, що згідно з пунктами 23 і 25 Порядку проведення конкурсу для забезпечення максимальної прозорості проведення конкурсу на зайняття посад категорій «Б» і «В» за рішенням конкурсної комісії може здійснюватися відео- або аудіо фіксація і відповідні записи засідань є невід'ємною частиною протоколів засідань.

Крім того, перелік тестових питань на знання законодавства та варіанти відповідей (із зазначенням правильної відповіді) затверджуються Нацдержслужбою України та оприлюднюються на його офіційному веб-сайті.

Усі результати тестування, розв'язання ситуаційних завдань та проведеної з кандидатом співбесіди зберігаються у службі управління персоналом органу, де проводився конкурс, і кандидат може ознайомитися із своїми результатами оцінювання за письмовим зверненням до конкурсної комісії (пункти 54 і 58 Порядку проведення конкурсу).

Зважаючи на викладене вважаємо, що законодавством в повній мірі передбачена можливість як перевірки відповідей кандидата під час тестування, а також ознайомлення з його результатами, так і право на захист цих результатів.

4. Щодо вимоги про обов'язкову атестацію державних службовців та кандидатів на посади державної служби на знання української мови та історії України.

З цього приводу інформуємо, що однією із загальних вимог Закону до осіб, які претендують на зайняття будь-якої посади державної служби, є вільне володіння державною мовою (стаття 20 Закону). При цьому нормами статті 25 Закону визначено, що особа, яка бажає взяти участь у конкурсі, має подати посвідчення атестації щодо вільного володіння державною мовою.

З метою забезпечення реалізації даної вимоги та на виконання частини четвертої статті 20 і абзацу другого підпункту 4 пункту 15 Розділу XI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2017 року № 301 «Про організацію проведення атестації осіб, які претендують на вступ на державну службу, щодо вільного володіння державною мовою».

Цією постановою затверджено Порядок атестації осіб, які претендують на вступ на державну службу, щодо вільного володіння державною мовою, який розроблено Нацдержслужбою України на підставі Стандарту української мови для державних службовців, що був підготовлений науковцями Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Стосовно державних службовців, які призначені на посади до набрання чинності Законом зазначаємо, що згідно із задекларованим пунктом 3 частини першої статті 4 Закону принципом професіоналізму державної служби однією з його основних складових визначено вільне володіння державною мовою. Крім того, пунктом 5 частини першої статті 8 Закону визначено загальний обов'язок стосовно всіх державних службовців використовувати державну мову під час виконання своїх посадових обов'язків, не допускати дискримінацію державної мови і протидіяти можливим спробам її дискримінації. Крім того, Законом передбачено систематичне планування і проведення навчання персоналу державного органу з метою вдосконалення рівня володіння державною мовою державними службовцями за результатами щорічного оцінювання їх службової діяльності.

Загалом вимога володіння публічними службовцями державною мовою зумовлена характером їх роботи, що полягає в активному використанні і, відповідно, знанні державної мови для виконання покладених на них завдань і функцій. При цьому, виходячи з аналізу зарубіжного досвіду, в мононаціональних країнах, зокрема, Польщі чи Болгарії, в базових законах про цивільну (державну) службу умова володіння державною мовою зазвичай не встановлюється, на відміну від держав, де є чималі іншомовні національні групи

(наприклад, в Естонії, Латвії, Литві), в яких ця умова прямо зазначена у відповідному законодавстві, як саме і в законодавстві України.

Нарешті, щодо вимоги про знання державними службовцями історії (так само як і культури) України вважаємо, що необхідність відповідних знань не є достатньо обґрунтованою для виконання ними своїх посадових обов'язків, на користь чого свідчить і досвід зарубіжного законодавства, що регулює сферу управління публічною службою. Проте така вимога існує в багатьох країнах при отриманні громадянства, де окрім іншого, введені іспити на знання історії та культури країни для бажаючих отримати її громадянство. Так, наприклад, в Іспанії для отримання громадянства потрібно подати пакет документів і сертифікат зі знання державної мови, а також пройти іспит на знання історії, конституції та державного устрою. А отримати громадянство Латвії можна через процедуру натуралізації, склавши іспит з латвійської мови та історії країни.

Дозвольте висловити Вам вдячність за активну громадянську позицію та прагнення вдосконалити вітчизняне законодавство з метою відбору на державну службу професійних, компетентних та патріотично вмотивованих громадян України.

З повагою

Голова Комітету



С. ВЛАСЕНКО